

Sygn. akt I C 1373/12

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 6 października 2015 r.

Sąd Okręgowy w Siedlcach Wydział I Cywilny

w składzie następującym:

Przewodniczący SSO Andrzej Kirsch

Protokolant st. sekr. sąd. Joanna Makać

po rozpoznaniu w dniu 22 września 2015 r. w Siedlcach

na rozprawie

sprawy z powództwa D. R.

przeciwko (...) S.A. z siedzibą w L.

o zapłatę

I. postępowanie w części ponad kwotę 60.000 (sześćdziesiąt tysięcy) złotych w związku z cofnięciem pozwu umarza,

II. powództwo oddala,

III. zasądza od powódki D. R. na rzecz pozwanego (...) S.A. z siedzibą w L. kwotę 1.336 (jeden tysiąc trzysta trzydzieści sześć) złotych tytułem częściowego zwrotu kosztów procesu,

IV. odstępuje od obciążania powódki D. R. brakującą częścią wynagrodzenia biegłego G. K. za sporządzenie opinii w sprawie, przejmując je na rachunek Skarbu Państwa.

Sygn. akt I C 1373/12

UZASADNIENIE

W dniu 11 grudnia 2012r wpłynął do Sądu Okręgowego w Siedlcach pozew D. R., w którym wniosła o zasądzenie od pozwanego (...) S.A. z siedzibą w L. kwoty 106.341 zł wraz z ustawowymi odsetkami od dnia doręczenia pozwu do dnia zapłaty. Powódka wniosła również o zasądzenie na jej rzecz zwrotu kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

W uzasadnieniu pozwu powódka podniosła, że od dnia 11 grudnia 2002r jest właścicielem nieruchomości położonej w miejscowości T. i oznaczonej numerem ewidencyjnym (...), a także nieruchomości położonej w miejscowości W. i składającej się z działek gruntu oznaczonych numerami ewidencyjnymi (...). Powódka stwierdziła, że zwracała się do pozwanej o uregulowanie zasad korzystania z jej nieruchomości, ale pozostało to bez merytorycznej odpowiedzi ze strony pozwanej. Powódka podała, że pozwana nie ponosi żadnych kosztów z tytułu korzystania z jej nieruchomości, a ona zobowiązana jest do ponoszenia podatku od nieruchomości. Tym samym, pozwana zobowiązana jest do zapłaty wynagrodzenia za bezumowne korzystanie z nieruchomości za okres od 1 grudnia 2002r. W uzasadnieniu pozwu powódka szczegółowo opisała infrastrukturę elektroenergetyczną znajdującą się na jej nieruchomościach, wskazała długość linii, powierzchnie pasów gruntu zajętych przez urządzenia należące do pozwanej oraz sposób wyliczenia dochodzonego wynagrodzenia.

W dniu 19 marca 2013r wpłynęła do akt sprawy odpowiedź na pozew pełnomocnika pozwanej, w której pozwana nie uznała powództwa, wniosła o jego oddalenie w całości oraz zasądzenie od powódki zwrotu kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych. Pełnomocnik pozwanej zakwestionował wskazywaną przez powódkę podstawę faktyczno-prawną, zaprzeczył również jakoby na nieruchomościach powódki znajdowały się linie wysokiego napięcia. Pełnomocnik pozwanej podniósł, że żądanie powódki dotyczy okresu, gdy właścicielem urządzeń sieciowych nie była pozwana spółka, ani spółka (...) sp. z o.o. (wcześniej (...) sp. z o.o.). Spółka (...) sp. z o.o. (późniejsza (...) sp. z o.o.) została wpisana do Krajowego Rejestru Sądowego w dniu 15 grudnia 2006r. W dniu 31 sierpnia 2010r Sąd Rejonowy w Lublinie zarejestrował połączenie spółki (...) S.A. (spółka przejmująca) m.in. z (...) sp. z o.o. (spółka przejmowana). Z dniem 1 lipca 2007r nastąpił podział i wydzielenie do odrębnych podmiotów dwóch obszarów działalności, tj. sprzedaży energii i dystrybucji (dostarczania) energii elektrycznej. Umową z dnia 30 czerwca 2007r Zakład (...) S.A. zbył swoje przedsiębiorstwo sieciowe na rzecz spółki (...) sp. z o.o. Pełnomocnik pozwanej stwierdził, że dopiero od chwili nabycia urządzeń sieciowych (od dnia 1 lipca 2007r) pozwana mogła korzystać ze spornych urządzeń elektroenergetycznych, a zatem bezpodstawne jest żądanie od pozwanej zapłaty wynagrodzenia za okres sprzed tej daty. Stwierdzono, że w umowie z dnia 30 czerwca 2007r pozwana przejęła wiele zobowiązań, ale w szczególności te wynikające z umów, te wobec przejmowanych pracowników, te wynikające z umów o wykonywanie przyłącza lub elementów sieci elektroenergetycznej oraz zobowiązania, których wartość była pewna. Z kolei istnienie zobowiązania wobec powódki nie jest pewne, a tym bardziej nie jest znana jego wysokość. Jako kolejny argument pełnomocnik pozwanej podniósł to, że korzystanie przez pozwaną z działek gruntu oznaczonych numerami ewidencyjnymi (...) – nie jest bezprawne, lecz znajduje uzasadnienie w tytule prawnym w postaci służebności gruntowej odpowiadającej treści służebności przesyłu nabytej w drodze zasiedzenia: 1) w odniesieniu do urządzeń elektroenergetycznych zlokalizowanych na działce nr (...) położonej w miejscowości T. – z dniem 12 marca 2010r przez spółkę (...) sp. z o.o., 2) w odniesieniu do urządzeń elektroenergetycznych zlokalizowanych na działce nr (...) położonej w miejscowości W. – a) z dniem 20 września 2001r przez spółkę Zakład (...) S.A. obejmującą teren wokół stacji transformatorowej, b) z dniem 11 kwietnia 2005r przez spółkę Zakład (...) S.A. obejmującą teren pod linią SN 15 kV relacji P. (...), c) z dniem 12 marca 2010r przez spółkę (...) sp. z o.o. obejmującą teren pod linią SN 15 kV relacji G. (...). Pełnomocnik pozwanej stwierdził, że poprzednicy prawni pozwanej korzystali w sposób niezmienny przez okres ponad 30 lat – licząc od dnia oddania do eksploatacji – z trwałych i widocznych urządzeń elektroenergetycznych usytuowanych na działkach (...), co skutkowało nabyciem w drodze zasiedzenia przez w/w podmioty służebności gruntowej odpowiadającej treści służebności przesyłu. Zdaniem strony pozwanej, treść tej służebności obejmuje posadowienie, eksploatację, dokonywanie kontroli, przeglądów, konserwacji, modernizacji i remontów, usuwanie awarii, a za początek biegu zasiedzenia należy przyjąć dzień oddania tych urządzeń do eksploatacji. Pełnomocnik pozwanej stwierdził, że do okresu posiadania służebności samodzielnie przez spółkę Zakład (...) S.A. zaliczyć należy czas posiadania wykonywany przez jej poprzedniczki prawne, tj. przedsiębiorstwo państwowe Zakład (...), jak również czas pomiędzy posadowieniem urządzeń, a momentem wejścia w życie ustawy z dnia 31 stycznia 1989r, tj. dniem 1 lutego 1989r, kiedy to posiadaczem był Skarb Państwa za pośrednictwem przedsiębiorstwa państwowego Zakład (...). Pełnomocnik pozwanej stwierdził, że od dnia 1 lutego 1989r przedsiębiorstwo państwowe Zakład (...) objęło – we własnym imieniu i na własną rzecz – w posiadanie urządzenia przesyłowe znajdujące się na działkach (...), zaś przed tą datą posiadało je w ramach tzw. zarządu operacyjnego w imieniu i na rzecz Skarby Państwa. Przeniesienie posiadania oraz sytuacji faktycznej, jaką jest bieg terminu zasiedzenia, nastąpiło w ramach uwłaszczenia przedsiębiorstw państwowych dokonanego ustawą z dnia 29 września 1990r – o zmianie ustawy o gospodarce gruntami i wywłaszczaniu nieruchomości. Następnie w dniu 12 lipca 1993r przedsiębiorstwo państwowe Zakład (...) zostało przekształcone w spółkę prawa handlowego Zakład (...) S.A. z siedzibą w W., a następnie w dniu 30 czerwca 2007r spółka Zakład (...) S.A. zbyła swoje przedsiębiorstwo na rzecz spółki (...) sp. z o.o., które w okresie późniejszym zostało nabyte przez (...) sp. z o.o. Następnie doszło o połączenia spółek poprzez przeniesienie całego majątku na rzecz spółki przejmującej, tj. (...) S.A. Powołując się na orzecznictwo Sądu Najwyższego, pełnomocnik pozwanej stwierdził, że nie przysługuje wobec posiadacza roszczenie o wynagrodzenie za korzystanie z rzeczy bez tytułu prawnego w okresie poprzedzającym dzień zasiedzenia. W odniesieniu do działki położonej w miejscowości W. i oznaczonej numerem (...), pełnomocnik pozwanej podniósł, że jej posiadanie nie jest bezprawne, lecz znajduje oparcie w tytule prawnym w postaci stosunku użyczenia o charakterze trwałym i realnym. Tolerowanie zarówno przez

poprzedników prawnych, jak i przez samą powódkę do dnia złożenia pozwu, istnienia oraz korzystania przez pozwaną z infrastruktury elektroenergetycznej, doprowadziło do nawiązania pomiędzy stronami stosunku użyczenia. Część infrastruktury przesyłowej zlokalizowanej na tej działce powstało w 1975r (linia SN 15 kV relacji P. (...)), a część w 1980r (linia SN 15 kV relacji G.(...)). Stwierdzono, że przedmiotowa umowa użyczenia, do zawarcia której doszło w sposób dorozumiały, nie może być rozwiązana dopóty, dopóki za pomocą tej infrastruktury media będą przesyłane, chociażby do jednego odbiorcy. Na koniec pełnomocnik pozwanej podniósł, że pozwana w całości kwestionuje zarówno wskazaną przez powódkę powierzchnię, z której rzekomo bezumownie miałyby korzystać pozwana, jak również wskazywaną wysokość wynagrodzenia (k. 62-68).

W dniu 25 lutego 2015r wpłynęło do akt sprawy pismo procesowe pełnomocnika pozwanej, w którym podtrzymane zostało stanowisko o oddaleniu powództwa w całości. Pełnomocnik pozwanej uzupełnił argumentację odnoszącą się do posiadania części działki oznaczonej numerem (...), poprzez podniesienie zarzutu zasiedzenia: przy uwzględnieniu dobrej wiary najpóźniej z dniem 27 maja 2000r przez poprzedniczkę prawną pozwanej – spółkę Zakład (...) S.A, zaś przy uwzględnieniu złej wiary najpóźniej z dniem 27 maja 2005r przez poprzedniczkę prawną – spółkę Zakład (...) S.A. – służebności gruntowej odpowiadającej treścią służebności przesyłu. Pełnomocnik stwierdził, że znajdująca się na działce (...) linia napowietrzna SN 15 kV relacji P. (...)wybudowana została w 1975r i zgłoszona do przyłączenia do sieci w dniu 11 kwietnia 1975r, zaś napowietrzna linia elektroenergetyczna SN 15 kV relacji G. (...) wybudowana została w 1980r i oddana do eksploatacji z dniem 12 marca 1980r. W chwili budowania przedmiotowych urządzeń nieruchomości stanowiła własność Skarbu Państwa, a z dniem 27 maja 1990r stała się własnością Gminy P.. Pełnomocnik stwierdził, że grunt stanowił własność Skarbu Państwa, a w związku z tzw. komunalizacją – od dnia 27 maja 1990r własność Gminy P.. W jego ocenie, w przypadku obu linii, tj. tej wybudowanej w 1975r i tej wybudowanej w 1980r, przy uwzględnieniu dobrej wiary termin zasiedzenia upłynął w dniu 27 maja 2000r, a przy uwzględnieniu złej wiary – w dniu 27 maja 2005r. Odnośnie stanowiska o posiadaniu służebności odpowiadającej treści służebności przesyłu w dobrej wierze, pełnomocnik pozwanej powołał się na orzecznictwo Sądu Najwyższego, z którego wynika, że mamy do czynienia z dobrą wiarą jeżeli przedsiębiorca działał w zaufaniu do projektanta, który pozyskał zgody oraz decyzje administracyjne dla nieruchomości i doprowadził do wydania decyzji o pozwoleniu na budowę. Właściciel urządzeń nie miał tym samym obowiązku sprawdzenia, czy wszystkie tytuły prawne zostały pozyskane, lecz mógł poprzestać na ogólnej pozytywnej ocenie działań projektanta. Spółka przesyłowa była zatem w dobrej wierze, ponieważ rozpoczęła posiadanie w okolicznościach, które usprawiedliwiały przekonanie, że nie narusza cudzego prawa. Odnosząc rozważania dotyczące dobrej wiary do infrastruktury posadowionej na działkach (...), pełnomocnik pozwanej stwierdził, że w przypadku działki (...) do zasiedzenia służebności doszło najpóźniej z dniem 12 marca 1990r, zaś w przypadku działki (...) – w odniesieniu do terenu wokół stacji transformatorowej z dniem 20 września 1981r, w odniesieniu do linii SN 15 kV relacji P. (...)z dniem 11 kwietnia 1985r, zaś w odniesieniu do linii SN 15 kV relacji G.(...)z dniem 12 marca 1990r (k. 318-322).

Na rozprawie w dniu 10 czerwca 2015r powódka ostatecznie skonkretyzowała powództwo (wcześniej zmodyfikowała je w piśmie procesowym) i wniosła o zasądzenie od pozwanej spółki – tytułem wynagrodzenia za bezumowne korzystanie – kwoty 60.000 zł za okres, w przypadku każdej z działek, od dnia 11 grudnia 2002r do dnia wyrokowania wraz z ustawowymi odsetkami od dnia wniesienia pozwu do dnia zapłaty. Ponad kwotę 60.000 zł cofnęła pozew bez zrzeczenia się roszczenia (stanowisko powódki D. R. zarejestrowane na rozprawie w dniu 10 czerwca 2015r).

Pełnomocnik pozwanej podtrzymał dotychczasowe stanowisko w sprawie zawarte w odpowiedzi na pozew oraz pismach procesowych, wyraził zgodę na cofnięcie pozwu w części ponad kwotę 60.000 zł i wniosł o zasądzenie zwrotu kosztów procesu w związku z cofnięciem pozwu (stanowisko pełnomocnika pozwanej zarejestrowane na rozprawie w dniu 10 czerwca 2015r).

Sąd Okręgowy ustalił, co następuje:

W dniu 11 grudnia 2002r zawarta została pomiędzy F. O.i powódką D. R. umowa darowizny, na podstawie której D. R. nabyła własność działki gruntu położonej w miejscowości T. i oznaczonej numerem ewidencyjnym (...).

W dniu 22 listopada 1991r zawarta została pomiędzy K. i F. małż. O. a powódką D. R. umowa darowizny, na podstawie której D. R. nabyła własność działki gruntu położonej w miejscowości W. i oznaczonej numerem ewidencyjnym (...).

W dniu 19 września 1998r zawarta została pomiędzy Gminą P. i powódką D. R. umowa sprzedaży, na podstawie której D. R. nabyła własność działki gruntu położonej w miejscowości W. i oznaczonej numerem ewidencyjnym (...).

Działka oznaczona numerem ewidencyjnym (...) stanowi nieruchomości gruntową niezabudowaną o powierzchni 0,4909 ha. Działka ma kształt prostokąta, stanowi teren płaski, nieutwardzony i nieogrodzony. Nad terenem działki, w kierunku północ-południe, przebiega napowietrzna linia elektroenergetyczna średniego napięcia (15 kV), wsparta w granicach działki na jednym czterożerdziowym betonowym słupie zlokalizowanym w centralnej części działki. Długość linii w granicach działki wynosi około 35 m.

Działka oznaczona numerem ewidencyjnym (...) stanowi nieruchomości gruntową zabudowaną o powierzchni 2,01 ha. Działka ma nieregularny kształt, stanowi teren płaski, nieutwardzony, częściowo ogrodzony. Północno-zachodnia część działki stanowi siedlisko, na którym posadowiony jest budynek mieszkalny oraz budynku gospodarcze. Na działce znajdują się elementy nadziemnej sieci elektroenergetycznej, w tym: dwie napowietrzne linie elektroenergetyczne średniego napięcia (15 kV), jedna o długości w granicach działki około 240 m wsparta w granicach działki na dwóch betonowych słupach (pojedynczym i podwójnym), zaś druga około 34 m wsparta w granicach działki na jednym betonowym pojedynczym słupie, dwie napowietrzne linie elektroenergetyczne niskiego napięcia (0,4 kV), jedna o długości w granicach działki około 82 m wsparta w granicach działki na trzech betonowych słupach (jednym pojedynczym i dwóch podwójnych), a druga o długości około 20 m wsparta w granicach działki na jednym betonowym podwójnym słupie. Przy zachodniej granicy działki znajduje się napowietrzna stacja transformatorowa 15/04 kV wsparta na dwóch podwójnych (dwużerdziowych) słupach betonowych.

Działka oznaczona numerem ewidencyjnym (...) stanowi nieruchomości gruntową niezabudowaną o powierzchni 0,65 ha. Działka ma kształt zbliżony do kwadratu, stanowi teren płaski, nieutwardzony i nieogrodzony. Na działce zlokalizowane są dwie linie elektroenergetyczne średniego napięcia (15 kV) – jedna o długości około 91 m wsparta w granicach działki na jednym betonowym pojedynczym słupie, druga o długości około 80 m bez słupów w granicach działki.

Decyzją nr (...) z dnia 30 grudnia 1975r Wojewódzka (...)w S. zatwierdziła plan realizacyjny przebiegu linii SN 15 kV relacji G.-P. oraz przebudowy linii SN 15 kV relacji G.-P., G. (...), N.-G. i udzieliła pozwolenia na budowę. Z kolei decyzją nr (...)Wojewódzka (...)w S. zatwierdziła plan realizacyjny budowy linii napowietrznej 15 kV wyprowadzonej z P. m.in. w kierunku miejscowości T..

W dniu 11 kwietnia 1975r dokonano sprawdzenia zgłoszonych do przyłączenia do sieci urządzeń w postaci napowietrznej linii elektroenergetycznej SN 15 kV P.-T. z odgałęzieniami i z czynności tych sporządzony został protokół nr (...).

W dniu 12 marca 1980r dokonano sprawdzenia technicznego i odbioru obiektu elektroenergetycznego w postaci napowietrznej linii średniego napięcia 15 kV P.(...)i z czynności tych sporządzony został protokół nr (...).

W dniu 20 września 1971r dokonano sprawdzenia technicznego i odbioru obiektu w postaci reduktorowi. Przedmiotem odbioru były linia średniego napięcia 15 kV, stacja trafo, transformator 15/04 kV nr (...) oraz linie średniego napięcia o długości całkowitej 482 m. Z powyższych czynności sporządzony został protokół nr (...). Sprawdzenie techniczne dotyczyło m.in. urządzeń znajdujących się w miejscowości W.. Z kolei w dniu 18 listopada 1986r dokonano sprawdzenia technicznego i odbioru obiektów w postaci przebudowanej linii średniego napięcia SN 15 kv, istniejącej stacji trafo i transformatora nr (...) oraz przebudowanej linii niskiego napięcia na długości 80 m – znajdujących się w miejscowości W.. Tego dnia sporządzony został protokół nr (...).

Od czasu budowy opisanej powyżej infrastruktury, a następnie częściowej jej modernizacji, najpierw poprzednicy prawni pozwanej, a następnie pozwana spółka w sposób niezakłócony korzystali z części działek powódki, tj. działek

nr (...) położonych w miejscowości W. oraz działki (...) położonej w miejscowości T.. Pracownicy pozwanej, a wcześniej pracownicy jej poprzedników prawnych, bez przeszkód dokonywali przeglądów, kontroli i napraw urządzeń. Po raz pierwszy w lipcu 2012r powódka D. R. zwróciła się do pozwanej o usunięcie infrastruktury elektroenergetycznej, ustalenie opłaty miesięcznej oraz wynagrodzenia za bezumowne korzystanie z jej działek gruntu.

Na mocy Zarządzenia nr (...) Ministra Górnictwa i Energetyki z dnia 25 listopada 1958r utworzone zostało przedsiębiorstwo państwowe pod nazwą Zakłady (...) z siedzibą w W.. Zarządzeniem nr (...) Naczelnego Dyrektora Zakładów (...) z dnia 6 czerwca 1977r wyodrębniono Zakład (...) z siedzibą w W.. Następnie Zarządzeniem nr (...) z dnia 16 stycznia 1989r Minister Przemysłu utworzył przedsiębiorstwo państwowe pod nazwą Zakład (...) w W.. Aktem przekształcenia z dnia 12 lipca 1993r przekształcono przedsiębiorstwo państwowe Zakład (...) w W. w jednoosobową Spółkę Akcyjną Skarbu Państwa – Zakład (...) S.A. z siedzibą W..

Z dniem 1 lipca 2007r nastąpił podział i wyodrębnienie do oddzielnych podmiotów sprzedaży energii elektrycznej (obrot) i jej dostarczania (dystrybucja). Umową z dnia 30 czerwca 2007r Zakład (...) S.A. z siedzibą w W. przeniósł na rzecz (...) sp. z o.o. z siedzibą w W. przedsiębiorstwo sieciowe. W dniu 31 sierpnia 2010r Sąd Rejonowy w Lublinie dokonał wpisu podmiotu – (...) S.A. z siedzibą w L.. Z odpisu KRS wynika, że w trybie art. 492 par. 1 pkt 1 ksh doszło do połączenia spółek i przeniesienia całego majątku przejmowanych spółek (m.in. (...) sp. z o.o. z siedzibą w W.) na rzecz spółki przejmującej.

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił na podstawie dowodów: umowy darowizny z dnia 11 grudnia 2002r (k. 7-8v), umowy sprzedaży z dnia 19 września 1998r (k. 15-16v), pisma z dnia 26 czerwca 2012r (k. 18), pisma z dnia 12 lipca 2012r (k. 19), decyzji z dnia 11 grudnia 1973r (k. 77), protokołu nr (...) z dnia 11 kwietnia 1975r (k. 78-79), protokołu nr (...) z dnia 12 marca 1980 (k. 85-85v), decyzji nr (...) z dnia 30 grudnia 1975r (k. 93), decyzji nr (...) (k. 94), pisma (...) Powiatowej (...) w G. z dnia 13 maja 1968r (k. 96), protokołu nr (...) z dnia 18 listopada 1986 (k. 98-98v), aktu przekształcenia przedsiębiorstwa państwowego w spółkę akcyjną z dnia 12 lipca 1993r (k. 107-11v), umowy przeniesienia przedsiębiorstwa z dnia 30 czerwca 2007r (k. 114-115v), odpisu KRS według stanu na dzień 3 lutego 2009r (k. 116-121), postanowienia Sądu Rejonowego w Lublinie z dnia 31 sierpnia 2010r (k. 122-123), umowy darowizny z dnia 22 listopada 1991r (k. 144-145v), zeznań świadka P. P. zarejestrowanych na rozprawie w dniu 26 kwietnia 2013r, częściowo opinii biegłego G. K. z dnia 9 maja 2014r (k. 207-236), częściowo zeznań powódki D. R. zarejestrowanych na rozprawie w dniu 10 czerwca 2015r.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Pomiędzy stronami nie pozostawało sporne, że powódka D. R. jest właścicielką działki gruntu położonej w miejscowości T. i oznaczonej numerem ewidencyjnym (...) oraz działek gruntu położonych w miejscowości W. i oznaczonych numerami ewidencyjnymi (...). Własność działek o numerach (...) powódka nabyła w 1991 i 2002 roku na podstawie umów darowizny, zaś własność działki numer (...) nabyła od Gminy P. na podstawie umowy sprzedaży zawartej w 1998r.

Materiał dowodowy zgromadzony w sprawie nie pozostawiał wątpliwości, że na opisanych powyżej działkach znajduje się infrastruktura elektroenergetyczna będąca obecnie w posiadaniu pozwanego (...) S.A. z siedzibą w L.. Nad działką nr (...) przebiega linia średniego napięcia 15 kV, wsparta w granicach działki na jednym betonowym słupie. Nad działką (...) przebiegają dwie linie średniego napięcia 15 Kv oraz dwie linie niskiego napięcia 0,4 kv, a nadto przy zachodniej granicy działki posadowiona jest napowietrzna stacja transformatorowa wsparta na dwóch podwójnych słupach betonowych. W granicach działki znajdują się również słupy, wzdłuż których przebiegają napowietrzne linie elektroenergetyczne. Z kolei nad działką nr (...) przebiegają dwie linie średniego napięcia 15 kV, w granicach działki znajduje się również jeden betonowy słup.

Z zeznań powódki D. R. wynika, że nabywając własność opisanych powyżej działek miała pełną świadomość istniejącej na nich infrastruktury elektroenergetycznej. Powódka zeznała, że już w 2008r zwracała się do pozwanej spółki o

uregulowanie korzystania przez nią z części jej działek, ale do akt sprawy złożone zostały pisma z których wynika, że starania takie powódka D. R. podjęła dopiero w 2012r.

Zeznający w sprawie P. P., który jest kierownikiem posterunku energetycznego w G., stwierdził, że linia elektroenergetyczna relacji P.-T. wybudowana została w pierwszej połowie lat 70-tych XX wieku, zaś linia H., której zadaniem było przesyłanie energii elektrycznej do huty szkła, powstała na przełomie lat 70-tych i 80-tych ubiegłego stulecia. Świadek potwierdził, że przedmiotowa infrastruktura elektroenergetyczna poddawana jest okresowym, systematycznym przeglądom (ogłędzinom), w razie konieczności prowadzone są prace naprawcze, konserwacyjne, prowadzona jest wycinka gałęzi i prace te niekiedy wymagają wejścia (ingerencji) na grunt stanowiący własność D. R..

Powódka D. R. stała na stanowisku, że przeprowadzenie napowietrznych linii elektroenergetycznych, posadowienie stacji transformatorowej i korzystanie z tej infrastruktury, a co za tym idzie korzystanie z jej działek - odbywa się bez tytułu prawnego, co w konsekwencji rodzi po stronie pozwanej spółki obowiązek zapłaty wynagrodzenia za bezumowne korzystanie z części nieruchomości. W ocenie Sądu, stanowiska powódki, jak również zaprezentowanej przez niej argumentacji nie można podzielić. Nie ma uzasadnionych podstaw do twierdzenia, że korzystanie przez pozwaną spółkę z części działek położonych w miejscowości T. i W., oznaczonych numerami ewidencyjnymi (...) – odbywa się bez tytułu prawnego. Z zeznań powódki D. R. wynika, że w dacie, kiedy nabyła przedmiotowe nieruchomości, nad działkami przebiegały napowietrzne linie elektroenergetyczne, stała również na działce (...) stacja transformatorowa. Powódka była w pełni świadoma tego faktu. Co więcej, powódka zeznała, że na jej działkach prowadzone były prace modernizacyjne przedmiotowych linii, prowadzone były również prace porządkowe i konserwacyjne. W tym celu pracownicy pozwanej spółki wchodzili na działki powódki. Pracownicy zakładu energetycznego mieli niezakłócony dostęp do jej działek w związku z koniecznością przeprowadzenia tych prac. Przeprowadzane były również prace polegające na wycince drzew i gałęzi. Wyrazem tego, że powódka tolerowała korzystanie przez przedsiębiorstwa energetyczne z części jej działek jest choćby to, że dopiero w 2012r zakwestionowała istniejący stan i zwróciła się do pozwanej spółki o uregulowanie na przyszłość sposobu korzystania z jej nieruchomości i zapłatę wynagrodzenia za bezumowne korzystanie.

Zgodnie z art. 292 kc „służebność gruntowa może być nabyta przez zasiedzenie tylko w wypadku, gdy polega na korzystaniu z trwałego i widocznego urządzenia; przepisy o nabyciu własności nieruchomości przez zasiedzenie stosuje się odpowiednio”. Z kolei art. 352 par. 1 kc stanowi, iż „kto faktycznie korzysta z cudzej nieruchomości w zakresie odpowiadającym treści służebności, jest posiadaczem służebności”. W orzecznictwie Sądu Najwyższego przyjmuje się zgodnie możliwość ustanowienia służebności gruntowej o treści odpowiadającej służebności przesyłu, a także dopuszczalność nabycia jej w drodze zasiedzenia. W szczególności można przytoczyć uchwałę pełnego składu Sądu Najwyższego z dnia 26 października 2007r (III CZP 30/07), w której stwierdzono, iż „władanie cudzą nieruchomością przez Skarb Państwa, uzyskane w ramach sprawowania władztwa publicznego, może być posiadaniem samoistnym prowadzącym do zasiedzenia”.

Z przedstawionej przez pozwaną spółkę dokumentacji wynika, że w latach – 1973, 1975 i 1979, wydane zostały decyzje administracyjne w przedmiocie zatwierdzenia planów realizacyjnych budowy linii średniego napięcia i niskiego napięcia relacji P. - T., P. - H., G. - H.. Projektowana infrastruktura elektroenergetyczna obejmowała również napowietrzne stacje transformatorowe, w tym stację posadowioną na działce położoną w miejscowości W. i oznaczoną numerem ewidencyjnym (...). Odbiorcą i użytkownikiem przedmiotowych urządzeń był Zakład (...). W dniach: 11 kwietnia 1975r i 12 marca 1980r odbyły się odbiory i sprawdzenie techniczne urządzeń, z których sporządzono protokoły nr (...). Oznacza to, że w latach 70-tych XX wieku oraz w roku 1980 Skarb Państwa wszedł w posiadanie części działek gruntu położonych w miejscowościach T. i W., oznaczonych numerami ewidencyjnymi (...). Właścicielem tych nieruchomości nie była wówczas jeszcze powódka D. R.. Byli nimi poprzednicy prawni powódki (rodzice). Skarb Państwa wybudował na działkach (...) trwałe urządzenia do przesyłu energii elektrycznej i stację transformatorową, a następnie eksploatował je i konserwował. Władztwo takie niewątpliwie odpowiadało zakresowi służebności gruntowej przesyłu, a działanie przedsiębiorstwa państwowego Zakładu (...) podjęte było w ramach działalności gospodarczej państwa. Jak stwierdził Sąd Najwyższy w uzasadnieniu postanowienia z dnia 17 grudnia 2008r (I CSK 171/08) „ objęcie w posiadanie służebności przesyłu przez poprzedników prawnych wnioskodawcy oraz

jej posiadanie odbywało się w imieniu i na rzecz Skarbu Państwa działającego w ramach dominium, a nie imperium i wnioskodawca może, na podstawie art. 176 par. 1 kc w zw. z art. 292 kc, doliczyć do okresu swojego posiadania służebności przesyłu posiadanie tej służebności przez jego poprzedników prawnych”. Z kolei w postanowieniu z dnia 17 grudnia 2009r (I CSK 171/08) Sąd Najwyższy stwierdził, iż „nie ma żadnych podstaw do przyjęcia, że posiadanie służebności przesyłowej przez przedsiębiorstwo państwowe przed dniem wejścia w życie ustawy nowelizacyjnej kc z 1989r nie było posiadaniem w rozumieniu art. 352 par. 1 kc i nie mogło prowadzić do zasiedzenia”. Wzniesienie na działkach (...) urządzeń elektroenergetycznych, kilkudziesięcioletnie niezakłócone eksploataowanie tych urządzeń odpowiadające zakresowi służebności gruntowej przesyłu, jak również brak sprzeciwu wcześniejszych właścicieli oraz obecnego właściciela – powódki D. R. (przynajmniej do 2012r), należy uznać za samoistne posiadanie. Przekonanie przedsiębiorstwa państwowego, że przysługuje mu prawo do posadowienia i eksploatacji urządzeń, było w tych okolicznościach usprawiedliwione. W orzecznictwie Sądu Najwyższego za ugruntowane należy uznać stanowisko, że przedsiębiorstwo państwowe mogło być traktowane jako właściciel oraz jako posiadacz. Zatem nabycie przez przedsiębiorstwo państwowe prawa majątkowego następowało właśnie na rzecz tego przedsiębiorstwa. W uzasadnieniu postanowienia z dnia 23 września 2010r (III CSK 319/2009) Sąd Najwyższy stwierdził: „Dobra wiara posiadacza wynika z przekonania o służącym mu prawie do postawienia słupów i rozpięcia na nich linii elektroenergetycznej, a następnie korzystania z dostępu do niej (...) Do wykonywania służebności nie były wymagane żadne szczególne akty administracyjne i w przyjętej przez lata praktyce nie przywiązywano wagi, o czym powszechnie wiadomo, do wypełniania obowiązków o charakterze formalnym. Należy stwierdzić, że posiadanie służebności gruntowej polegającej na korzystaniu z trwałych i widocznych urządzeń posadowionych na nieruchomości przez przedsiębiorstwo państwowe, zajmujące się przesyłem energii elektrycznej, może być uznane za posiadanie w dobrej wierze z chwilą jego objęcia”.

Odmienne rzecz przedstawiała się w przypadku działki gruntu położonej w miejscowości W. i oznaczonej numerem ewidencyjnym (...). W 1975 i 1980r, kiedy na przedmiotowej działce budowane były urządzenia elektroenergetyczne, tj. dwie napowietrzne linie energetyczne średniego napięcia 15 kV, działka ta stanowiła własność Skarbu Państwa. Z kolei z dniem 27 maja 1990r, tj. z dniem wejścia w życie ustawy z dnia 10 maja 1990r – przepisy wprowadzające ustawę o samorządzie terytorialnym i ustawę o pracownikach samorządowych, w wyniku tzw. komunalizacji stała się ona własnością Gminy P..

Przedsiębiorstwo państwowe zajmujące się przesyłem energii elektrycznej - Zakład (...) w W. Rejon Energetyczny G. wybudował w latach 70-tych ubiegłego stulecia na działkach należących do poprzedników prawnych powódki (24/2 i 187) trwałe i widoczne urządzenia elektroenergetyczne, a następnie w sposób niezakłócony posiadał je i korzystał z nich. Jako najpóźniejszą datę objęcia przedmiotowych urządzeń w posiadanie i rozpoczęcia ich eksploatacji, należy przyjąć dzień 12 marca 1980r (data ostatniego odbioru ze sprawdzenia technicznego urządzeń). Posiadanie przedmiotowych urządzeń służących do wykonywania służebności, odpowiadającej obecnej służebności przesyłu, należy uznać za posiadanie samoistne. Posiadanie takie niewątpliwie doprowadziło do nabycia przez zasiedzenie nieodpłatnej służebności gruntowej na podstawie art. 292 kc w związku z art. 172 kc. Jak podniesiono powyżej, bieg terminu zasiedzenia rozpoczął się najpóźniej w dniu 12 marca 1980r, co powoduje, że zastosowanie winny znaleźć przepisy ustawy – kodeks cywilny z dnia 23 kwietnia 1964r, która weszła w życie w dniu 1 stycznia 1965r. Przy założeniu, że posiadanie służebności gruntowej odpowiadające treści służebności przesyłu nosiło cechy dobrej wiary, to biorąc pod uwagę ówczesną treść art. 172 kc, nabycie służebności odpowiadającej treści służebności przesyłu – nastąpiło najpóźniej z upływem dnia 12 marca 1990r. Nabycie przedmiotowej służebności nastąpiła na rzecz Skarbu Państwa wykonującego posiadanie za pośrednictwem przedsiębiorstwa państwowego Zakład (...) w G. w ramach tzw. zarządu operacyjnego. Z uwagi na przekształcenie przedsiębiorstwa państwowego w jednoosobową spółkę Skarbu Państwa o nazwie Zakład (...) S.A. z siedzibą w W., wszelkie prawa i obowiązki tego przedsiębiorstwa przeszły w drodze sukcesji uniwersalnej na nowy podmiot. Następnie prawo to w dniu 30 czerwca 2007r zostało zbyte spółce (...) sp. z o.o. w W., a w wyniku przejęcia tej spółki przez (...) S.A. z siedzibą w L., przedmiotowe ograniczone prawo rzeczowe przysługuje obecnie pozwanej spółce.

W przypadku działki położonej w miejscowości W. i oznaczonej numerem ewidencyjnym (...), z dniem 27 maja 1990r przestała ona być własnością Skarbu Państwa i w wyniku komunalizacji stała się własnością Gminy P.. Jednak Skarb Państwa za pośrednictwem przedsiębiorstwa państwowego Zakład (...) w dalszym ciągu utrzymywał się w posiadaniu części przedmiotowej działki w takim zakresie, jaki był potrzebny do posiadania infrastruktury elektroenergetycznej, jej eksploatacji, obsługi, napraw i konserwacji. Posiadanie nieruchomości w takim zakresie należało uznać za posiadanie służebności gruntowej odpowiadającej w swojej treści służebności przesyłu. Ustawą z dnia 28 lipca 1990r – o zmianie kodeksu cywilnego, terminy zasiedzenia nieruchomości zostały wydłużone odpowiednio do 20 lat (dobra wiara) i 30 lat (zła wiara). Ustawa weszła w życie w dniu 1 października 1990r i od tego dnia należało stosować dłuższe terminy zasiedzenia nieruchomości (odpowiednio służebności), w tym do zasiedzenia, którego termin nie upłynął przed dniem 1 października 1990r. Zatem w przypadku działki oznaczonej numerem (...), do upływu terminu zasiedzenia, przy zastosowaniu terminu właściwego dla dobrej wiary, doszło po upływie 20 lat, tj. z dniem 27 maja 2010r na rzecz (...) sp. z o.o. (późniejsza nazwa (...) sp. z o.o.).

Mając na uwadze powyższą argumentację należy stwierdzić, że pozwana spółka posiada tytuł prawny i tym samym jest uprawniona do przetrzymywania na działkach powódki urządzeń elektroenergetycznych i eksploataowania ich. Zatem nie można uznać, że pozwana ingeruje we własność D. R. bez tytułu prawnego, co czyni niezasadnym jej roszczenie o zapłatę oparte o treść art. 224 i 225 kc. Artykuły 224 i 225 kc mogą mieć zastosowanie jedynie w sytuacji, gdy posiadaczowi nie przysługuje skuteczny względem właściciela tytuł prawny do korzystania z rzeczy. Innymi słowy, posiadanie takie musiałyby być bezprawne. Z taką sytuacją w niniejszej sprawie nie mamy do czynienia. W ocenie Sądu, uprawnienie pozwanej spółki do utrzymywania na działkach powódki urządzeń elektroenergetycznych i eksploataowanie ich znajduje oparcie w nabytej przez zasiedzenie nieodpłatnej służebności gruntowej odpowiadającej obecnej służebności przesyłu. Treść tej służebności obejmuje eksploatację, dokonywanie kontroli, przeglądów, modernizacji, usuwania awarii, jak również podejmowanie innych czynności zmierzających do zapewnienia prawidłowego działania słupów, napowietrznych linii elektroenergetycznych oraz stacji transformatorowej.

W przypadku działki oznaczonej numerem (...), położonej w miejscowości W., ewentualne wynagrodzenie z tytułu bezumownego korzystania nie należy się również za okres poprzedzający 2010 rok. Warto w tym miejscu przytoczyć tezę postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 15 kwietnia 2011r (III CZP 7/11), w którym stwierdzono, iż „osobie, która utraciła własność rzeczy wskutek jej zasiedzenia przez posiadacza, nie przysługuje wobec posiadacza roszczenie o wynagrodzenie za korzystanie z rzeczy bez tytułu prawnego w okresie poprzedzającym dzień zasiedzenia (...)”. Powyższy pogląd winien również znaleźć zastosowanie do stanów faktycznych dotyczących zasiedzenia służebności gruntowej o treści odpowiadającej służebności przesyłu (patrz wyrok Sądu Apelacyjnego w Szczecinie z dnia 17 lipca 2014r – I ACa 237/14).

Mając na uwadze powyższą argumentację, Sąd na podstawie art. 224 i 225 kc powództwo D. R. oddalił, zaś w części cofniętego powództwa ponad kwotę 60.000 zł postępowanie w sprawie zostało umorzono. Biorąc pod uwagę dość trudną sytuację majątkową powódki, która została potwierdzona oświadczeniem o stanie majątkowym, Sąd, kierując się dyspozycją art. 102 kpc, obciążył powódkę jedynie jedną trzecią częścią kosztów procesu należnych pozwanemu. Na te koszty składało się: minimalne wynagrodzenie pełnomocnika (3.600 zł), opłata skarbową od pełnomocnictwa (17 zł), wykorzystana część zaliczki wpłaconej przez pozwaną na uzupełniającą opinię biegłego (391,14 zł), co łącznie stanowi kwotę – 4.008,14 zł (podzielone na trzy daje po zaokrągleniu kwotę 1.336 zł). Sąd odstąpił również od obciążania powódki brakującą częścią wynagrodzenia biegłego G. K., które zostało pokryte z sum Skarbu Państwa.